

Suomen somalialaisten sosiaali-ja terveysalan yhdistyksen lausunto: Tyttöjen sukuelinten silpomisen ehkäisy

Kiitämme eduskuntaa mahdollisuudesta tuoda esille näkökulmaamme koskien tyttöjen sukuelinten silpomisen ehkäisyä.

Tyttöjen sukuelinten silpominen (Female genital mutilation) on hyvin vanha perinne, hyvin haitallinen perinne ja voi johtaa pahimmillaan kuolemaan. Se loukkaa ihmisoikeuksia, tyttöjen kehon koskemattomuutta sekä vahvistaa sukupuolittuneita eriarvoistavia toimintamalleja yhteisöissä. Perinne on yleinen Afrikassa, joissakin Lähi-idän sekä itä-Aasian maissa. Maahanmuuton kautta perinne on levinnyt ympäri maailman. Huolimatta perinteen vahvuudesta sekä suosioista perinnemaissa, lukuisat kansainväliset tutkimukset ovat osoittaneet, että perinnettä voi ehkäistä ja vähentää sitkeällä ja onnistuneella valistustyöllä sekä vahvalla lainsäädöllä. Suomessa on jo olemassa hyvä ja vahva laki.

Meillä on Suomessa Sosiaali-ja terveysministeriön (STM 2019) kokoama tuore, tarkka ja monipuolinen tyttöjen sukuelinten silpomisen estämisen toimintaohjelma. Siinä käydään laajasti eriasiantuntijoiden voimin läpi, mikä on tyttöjen sukuelinten silpominen, miten sitä voidaan ehkäistä ja miten jo silpomisen läpikäyneiden tyttöjen ja naisten elämänlaatua voidaan parantaa.

Me somalitaustaiset sosiaali-ja terveysalan ammattilaiset haluamme tässä lausunnossa nostaa esille, mitä pääkaupunkiseudun yhteisön naisilta ja nuorilta tytöiltä on noussut jakautuvassa työssä ja miten tätä tietoa voi hyödyntää ehkäisyssä sekä hoitopolkujen luomisessa. Jalkautuvassa vapaaehtoistyössämme on ollut mukana somalitaustaisia naisia. He ovat olleet synnytysairaalan kättilöitä, neuvolan ja terveyskeskuksien terveydenhoitajia ja gynekologiaan erikoistuva lääkäri. Jalkautuvassa työssä, jota olemme tehneet yhdessä myös Terveiden-ja hyvinvointilaitoksen (THL) FGM asiantuntijoiden kanssa, toi esille sen, että THL on hyvä auktoriteetti ja he ovat uskottavia. THL koetaan olevan puolueeton ja valtiota edustava taho. Järjestöjen tekemään FGM työhön suhtauduttiin varauksella.

Tapaamisissa tuli esille ihmisten hyvä tieto jo nykyisestä olemassa olevasta silpomista kieltävästä laista sekä mielenkiinnon vähyys perinnettä kohtaan. Erityisesti jo silpomista läpikäyneet ja Suomessa synnyttäneet äidit kokivat, että silpomisen aiheuttamia terveyshaittoja ei tunnustettu kovin hyvin terveydenhuollossa taikka erikoissairaanhoidossa. Vain hyvin aktiivisesti hoitoa etsivät naiset saivat apua. Naiset kokivat, että usein he jäivät vaille hyvää hoitoa erityisesti synnytyksen aiheuttamien jälkitilojen kanssa, joka aiheutui lapsuudessa tehdystä silpomisesta. Mikäli naiset eivät itse tuoneet esille omia vaivojaan niistä ei erikseen vältämättä kysytty. Omien vaivojen esille tuominen itse vaati naisilta poikkeuksellista rohkeutta puhua intiimiasioista terveydenhuollon ammattilaisten. Naiset nostivat esille myös sen, että heidän etsiessään itselleen hoitoa mm.hapsottavien häpyhuulien taikka kudosten kireyteen ammattilaisilla saattoi usein olla käsitys siitä, että naiset haluavat itselleen uudelleen ympärileikkauksen eli reifinbulaation. Näitä väärinymmärryksiä eritoten tapahtui usein synnytyksen jälkeen. Korjausleikkauksista ei ole ollut tietoa somaliyhteisön naisilla juurikaan, sillä ammattilaisillakaan ei ole vielä hyvää tietoa korjausleikkauksen saatavuudesta. Tapaamisissa naiset korostivat, että yksi parhaimpia tapoja tehdä tyttöjen sukuelinten silpomisen ehkäisyä on saada hyviä palveluita jo silpomisen läpikäyneille naisille ja huomioida heitä erilaisissa koulutuksissa.

Nuoremmat naiset, jotka pääasiallisesti ovat syntyneet Suomessa nostivat esille tapaamisissa ilmiön vierauden heille. Moni myös jakoi kokemuksen, jossa silpomisesta on kysytty aiheita pohjustamatta mm. kouluterveydenhuollossa, jonka jälkeen nuorelle on saattanut jäädä kysymyksestä hämmentynyt olo. Nuoriso korosti tapaamisissa, että he toivovat ammattilaisille lisäkoulutusta aiheen puheeksiotossa.

Ammattilaiset tarvitsevat siis poikkiteloin läpileikkaavaa jatkuvaa ja johdonmukaista koulutusta tyttöjen sukuelinten ehkäisystä sekä jo silpomisen läpikäyneiden naisten terveyden edistämiseksi. THL:n tekemät linjaukset, viimeisimmät suositukset ja toimintaohjeet ohjaavat meitä ammattilaisia.

Yhteisön luottamus THL:n työtä kohtaan on mielestämme tärkeä asia huomioida resursoinnissa. Hallituksen ohjelmassa on luvattu taata resurssit sukuelinten silpomisen vastaiseen työhön. Meidän mielestä resurssit olisi hyvä taata siten, että THL:llä on ainakin yksi FGM ennaltaehkäisyn työtä tekevä kokoaikainen ja pitkäaikainen FGM asiantuntija. Kokoaikaista ja pitkäaikaista FGM työntekijää tarvitaan jalkauttamaan toimintaohjelma Suomeen läpileikkaavasti, jalkautumaan yhteisöihin sekä koordinoimaan ja kehittämään erilaisia hoitopolkuja, mahdollisesti jopa toteuttamaan uusia tutkimuksia.

Suomen somalialaisten sosiaali- ja terveysalan yhdistyksen hallituksen puolesta
Helsingissä 29.10.2020

Amal Mohamed
Puheenjohtaja
SSTA yhdistys

Lähteet

Valtioneuvosto, Hallituksen ohjelma 2019

THL Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estämisen toimintaohjelma 2019
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161355/J_01_Tyttojen_ja_naisten_sukuelinten_silpominen_V.pdf?sequence=1&isAllowed=y Viitattu 27.10.2020

https://www.28toomany.org/static/media/uploads/Training%20Research%20and%20Resources/fgm_a_quick_guide_for_media.pdf Viitattu 27.10.2020

<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/female-genital-mutilation> Viitattu 29.10.2020

UNICEF, 2013. Female genital mutilation/cutting: A statistical overview and exploration of the dynamics of chance. United Nations Children's Fund, New York.

The Somali Health and Demographic Survey 2020:
<https://reliefweb.int/report/somalia/somali-health-and-demographic-survey-2020> Viitattu 23.10.2020

THL Tiedä ja toimi https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116826/THL_Tiedä%20ja%20toimi_Tyttojen_ymparileikkaus_web.pdf?sequence=1 Viitattu 27.10.2020